

Mik azok az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagok?

Az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagok (FCM-ek) azok a műanyagból, papírból és kartonból vagy más anyagból készült anyagok vagy árucikkek, amelyek meleg vagy hideg étellel, köztük folyadékokkal érintkeznek. Ide tartoznak az ételcsomagolások, valamint a konyhai és asztali edények, például táányérok, poharak, evőeszközök és serpenyők, valamint az ételek elkészítéséhez és tálalásához használt mindennapi cikkek.

Hogyan biztosítják az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagok biztonságosságát?

[Unió jog](#) írja elő, hogy minden FCM biztonságos legyen és ne befolyásolja az élelmiszerek biztonságát, továbbá ne módosítsa azok ízét vagy illatát. **A műanyagoknál** a műanyag végtermék előállításához használt összes anyag esetében először biztonsági szempontú értékelést kell végezni, majd az uniós piacon forgalomba hozott műanyag FCM-ben való felhasználást kell engedélyezni.

Miről szól a „Bamboozling” végrehajtási akció?

Az akció az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagként, pl. asztali edényként értékesített, bambuszt és más, nem engedélyezett növényi alapú adalékanyagokat tartalmazó **műanyag cikkek** jogellenes behozatalát, kereskedelmét és reklámozását hivatott megállítani. Az EU által koordinált akció 2022 áprilisában ért véget, és bár a hivatalos jelentéstétel megszűnt, a tagállamok illetékes hatóságai továbbra is fenntartják éberségüket és ellenőrzéseiket. 21 ország vett részt az összehangolt akcióban¹, amely jelentős növekedést hozott az illegális és megtévesztő termékek azonosítása terén. A tagállamok arra kötelezték a gyártókat, importőröket és forgalmazókat, hogy haladéktalanul vonják ki a piacról a termékeket.

Mi a probléma az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő, bambuszt és más növényi alapú adalékanyagokat tartalmazó műanyagokkal?

A legtöbb növényi alapú adalékanyagot, köztük a bambuszt – amelynek hozzáadása általában őrölt bambuszrostként történik – az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) nem vizsgálta meg biztonságossági szempontból, ezért egészségügyi kockázatot jelenthetnek. Számos bambusztartalmú műanyag FCM cikk esetében gyorsított lebomlás megy végbe,

¹ Ausztria, Belgium, Csehország, Németország, Dánia, Észtország, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Görögország, Magyarország, Írország, Olaszország, Litvánia, Luxemburg, Hollandia, Norvégia, Málta, Lengyelország, Portugália és Szlovénia.

ami a műanyag gyártása során felhasznált formaldehid és melamin élelmiszerbe történő, néha a biztonságos szintet meghaladó mértékű kioldódását okozza. Ráadásul ezeket a műanyagokat gyakran környezetbarát és teljes egészében természetes növényi anyagból készült termékként reklámozzák és árulják. Ez hamis reklámozás és a vásárlási döntéseket hozó fogyasztók félrevezetése.

Veszélyben van-e az egészségem, ha „bambuszból készült” asztali edényeket, poharakat vagy más termékeket használok?

Az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő cikkek nem jelentenek akut egészségügyi kockázatot, de a **formaldehid** és a **melamin** megemelkedett szintjének való folyamatos kitettség egészségügyi problémát okozhat. A fogyasztók biztonsága érdekében ajánlásokat fogalmaztak meg a melamin és a formaldehid maximálisan bevihető mennyiségére vonatkozóan. E határértékeket a kitettség egyéb forrásait, például magukat az élelmiszereket figyelembe véve állapították meg. Ezen anyagoknak az egészségen alapuló felső határértékek feletti nagy mennyiségű bevitel bizonyos egészségügyi hatásokkal járhat. A melamin például hatással lehet a húgyutakra vagy a vesékre. A melamin és formaldehid ezen műanyag konyhai és asztali edényekből és evőeszközökből származó (több 100-szoros használatból eredő) mennyisége azonban csak töredéke annak a teljes mennyiségnek, amelynek a fogyasztók ki vannak téve.

Volt-e olyan eset, amikor ilyen veszélyes termékeket azonosítottak?

Az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő, bambusz töltőanyagot tartalmazó műanyagok kockázatot jelenthetnek az emberi egészségre. A Kínában gyártott, bambuszrostokat tartalmazó kávéscsészék mintájának laboratóriumi elemzése szerint a melamin 3,5-ször, a formaldehid pedig 25-ször nagyobb kioldódást mutatott a megengedett legmagasabb szintnél. A termékeket megsemmisítették.

Ki dolgozott a Bamboozling végrehajtási akción?

A tagállamok hatóságai (élelmiszerbiztonsági hatóságok és vámhatóságok) nemzeti és uniós szinten is együttműködtek. A tagállamok hatóságai, az élelmiszerbiztonsági hatóságok, az Élelmiszercsalás Elleni Európai Hálózat tagjai és a vámhatóságok között információcsere zajlott.

Milyen eredmény született?

Az egy évig tartó akció résztvevői **748 esetben jelentettek nem engedélyezett bambuszport tartalmazó, élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő műanyagokat**. E 748 közül 644 eset vonatkozott uniós piacon talált termékekre, 104 pedig az EU határán visszautasított árukra. A 644-ből 580 terméket (néha kizárólag) online értékesítettek.

Az akció felderített más, az EU-ban szintén nem engedélyezett növényi alapú adalékanyagokból készült, élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagokat is. A leggyakrabban használt adalékanyag a búza volt, beleértve a búzaszalmát is. A többi azonosított adalékanyagot a rizshéj, kukorica, növényi rostok és növényi részek jelentették.

Az információcsere csak a hatóságok között zajlott, vagy a fogyasztókkal is?

A kiskereskedőket, importőröket és gyártókat emlékeztették a jogszabályokra.

Az európai fogyasztókat az Európai Fogyasztók Szervezetén és más információs csatornákon keresztül tájékoztatták ezen asztali és konyhai edények jogellenességéről. Bár az akció során történtek ilyen kommunikációs erőfeszítések, továbbra is fontos az érdekelt felek érzékenyítése és a fogyasztók tudatosságának növelése!

Hamis és félrevezető reklámok

Értékesítéskor e cikkeket gyakran „természetes”, „környezetbarát”, „komposztálható” vagy „újrahasznosítható” termékként hirdetik. A cikkek műanyagból készülnek, így ezek az állítások hamisak és félrevezetik a fogyasztókat, akik azt hiszik, hogy természetes vagy fenntartható terméket vásárolnak. Ezek a műanyag termékek gyakran nem fenntarthatók vagy újrahasznosíthatók.

Hogyan ismerhetem fel az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő jogszerű vagy jogellenes anyagokat?

A jogellenes műanyag termékek növényi alapú rostok/anyagok és műanyag polimerek keverékéből készülnek. Érzetre olyanok, mint a műanyag (sima, műanyag felület), hiszen valóban műanyagok. Könnyen megkülönböztethetők a teljesen növényi anyagból, például bambuszból készült cikkektől, mivel az utóbbi termékek megőrzik a növényi anyag természetes szerkezetét és megjelenését.

Jogellenes – „Bambusz” adalékanyagot tartalmazó műanyag FCM

Jogszerű – 100%-ban bambuszból készült evőeszközök

Néha ezeket a műanyag termékeket „bio” címkével is ellátják. Még ha a felhasznált növényi alapú adalékanyag bio is, a 834/2007/EK rendelet értelmében a biocímke csak élelmiszerekhez használható.

Az ilyen félrevezetések eseti jellegű értékelése és ellenőrzése a nemzeti hatóságok feladatát képezi.

Mit tegyek egy nemrég vásárolt termékkel?

Javasoljuk, hogy küldje vissza a kiskereskedőnek, vagy online vásárlás esetén vegye fel a kapcsolatot a platformmal. Ha a kiskereskedő vagy a platform továbbra is értékesíti ezeket a termékeket, a fogyasztók mérlegelhetik nemzeti élelmiszerbiztonsági hatóságuk tájékoztatását².

Mit tegyek a már régebben vásárolt termékekkel?

Mivel a termék élelmiszerekhez történő felhasználása nem tekinthető biztonságosnak, tanácsos nem élelmiszerekhez használni és biztonságosan ártalmatlanítani a hulladékgyűjtőben (mivel nem komposztálható). A termék melegítése, forró ételekhez való használata vagy mosogatógépben való mosása növelheti a melamin és a formaldehid élelmiszerekbe kioldódó mennyiségét. Hasonlóképpen kerülendő a csecsemők és érzékenyebb gyermekek esetében történő használat.

További információ

2022

²https://food.ec.europa.eu/system/files/2022-09/food-fraud_contact-points.pdf;
https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_en#cpc-actors

- https://food.ec.europa.eu/system/files/2022-07/food-fraud-reports_20220615_minutes.pdf [link az FFN 2021. júniusi ülésére]

2021

- május 6.: [Jegyzőkönyv](#)

Hasznos linkek:

- [Az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagokra vonatkozó jogszabályok](#)
- [Megjegyzés a bambusz használatáról \(lásd a június 23-i táblázatot\)](#)
- [Az illetékes nemzeti élelmiszer-csalási kapcsolattartó pontok listája](#)
- [Az illetékes fogyasztóvédelmi hatóságok listája](#)
- [Tájékoztató a határokon átnyúló fogyasztói panaszok rendezéséről](#)
- [Az EFSA által 2019. október 24-én elfogadott 10.2903/J.efsa.2019.5902 tudományos szakvélemény: „Update of the risk assessment of ‘wood flour and fibres, untreated’ \(FCM No 96\) for use in food contact materials, and criteria for future applications of materials from plants origin as additives for plastic food contact materials” \(Az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagokban való felhasználásra szánt »kezeletlen faliszt és rostok« \(FCM 96. sz.\) kockázatértékelésének aktualizálása, valamint a növényi eredetű anyagoknak az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő műanyagok adalékanyagaként való jövőbeli alkalmazására vonatkozó kritériumok\)](#)
- Nemzeti intézkedések a bambuszt vagy más illegális növényi adalékanyagokat tartalmazó, élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő műanyagok illegális behozatala és forgalmazása ellen [BE](#) / [NL](#) / [LU](#) / [DE](#) / [PL](#)